

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Hilafetin Yoksullukla Mücadelesi II

Sünnetten ve İslam Tarihinden Pratik Örnekler

- Başlamadan önce yoksulluğu engellemede İslam'ın temel sütunlarını hatırlatmak faydalı olacaktır:

- İslam mülkiyet meselesini çok açık ve net ve verimli bir şekilde düzenlemiştir. Her ferдин kamu mülkiyeti veya devlet mülkiyeti olmayan her şeyi özel mülk olarak edinip sahiplenmeye hakkı vardır. Bunu ancak İslam'ın haram kıldığı, çalmak, dolandırıcılık, rüşvet, kumar, faiz, kenz gibi İslam'ın haram kıldığı yollardan olmamak şartıyla İslam'ın helal kıldığı yollardan yapabilir (iş, ticaret, miras, hediye, vs.)...

- İslam malın kenz edilmesini (altın ve gümüşün, zekâtı verilse bile yığılıp saklanmasını) haram kılmıştır. Yine *ihdikâr* olarak tanımladığı stokçuluğu ve tekellülüğü de haram kılmıştır. İhtikâr; fiyatını artırmak maksadıyla herhangi bir ürünü veya malı elde tutmaktır (stoklamaktır). İslami kaynaklar ve fıkıh bu davranışı kesinlikle *haram* olarak tanımlamıştır. Rasulullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem'den *ihdikârın* haramlığını belirten birçok hadis nakledilmiştir... Buhari; Said ibn el-Müseyyeb, Muammer ibn Abdullah El-Adawi'den rivayetle, Peygamber Efendimiz Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in şöyle dediğini nakletmiştir: **« خَاطِئٌ إِلَّا يَحْتَكِرُ لَا »** **"Ancak bir günahkâr ihtikâr yapar."** El-Esreme'nin, Ebu Emame'nin rivayetine göre **« الطَّعَامُ يُحْتَكِرُ أَنْ ﷺ اللَّهُ رَسُولُ نَهَى »** **"Rasulullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem yiyeceklerin ihtikârını nehyetmiştir."** Müslim, Said ibn el-Müseyyeb isnadı ile Muammer'den, Rasulullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in şöyle dediğini rivayet etmiştir: **« خَاطِئٌ فَهُوَ احْتَكِرُ مِنْ »** **"İhtikâr yapan kimse günahkârdır."** Stokçuluk her konuda haramdır. Burada ister insan ihtiyaçlarına yönelik olsun, isterse insanların faydalandığı hayvanların ihtiyaçlarına yönelik olsun, fark gözetmeksizin ihtikâr haramdır. Muhtekir, fiyatı yükselterek satış yapmayı amaçlamaktadır. Bu ise Makıl ibni Yesar'dan rivayet edildiğine göre, Rasulullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in sözüyle kesinlikle haram kılınmıştır: **« مِنْ شَيْءٍ فِي دَخَلٍ مِنْ »** **"Kim Müslümanların fiyatlarından bir şeye, o şeyi onlara pahalılaştırmak için müdahil olursa, Kıyamet Günü'nde o kimseyi ateş yığınının oturtması Allah Tebâreke ve Teâlâ üzerine bir haktır."**

- İslam hisse bazlı şirketleri ve ticareti de yasaklamıştır. İslam'a göre ortaklık ve ticaret gerçek bir ortaklıktır ve kişiler arasında mal/para + emek ve/veya uzmanlık ile olur ki ortaklığın konusu gerçek bir değere sahip olan gerçek bir mal olmak zorundadır.

- İslam'da devletin parası, gerek sikkeli gerek sikkersiz olarak altın ve gümüşdür. Bu paranın, herhangi bir yabancı para birimine veya devlete veya uluslararası sözleşmeye bağlanması caiz değildir.

- İslami iktisadın hiçbir alanında ne fertlere ne de devletin kendisine kesinlikle faizle işlem yapması haramdır. Banka ise sadece devlet bankasıdır ve faizsiz kredi verir. Aynı şekilde Devletin başkalarından faize dayalı kredi alması da haramdır.

- İslam'da vergi yoktur. Halife halktan vergi almayacaktır ve alması da yasaktır...

Beldelerimizde ve tüm dünyada görülen yoksulluğun sebebi bu hükümlerin uygulanmamasıdır! Dolayısıyla tüm bu kuralları/hükümleri tatbik eden İslam Devletinde yoksulluğun ortaya çıkmasına veya artmasına neden olabilecek hiçbir sebep kalmıyor. Ayrıca Hilafetin dini, ırkı veya cinsiyeti ne olursa olsun, malları ve menfaatleri tebaanın tüm fertlerine dağıtmasını sağlayan bir takım mekanizmaları vardır. Ancak şunun farkında olmalıyız: Mevcut günümüz gayri İslami nizamlarda bu İslami ekonomi politikalarını tatbik etmek mümkün değildir, apaçık imkânsızdır.

- Evvela; İslam çalışma olanağı üretir, istihdam sağlar. Bunun aksine kapitalizm; işten çıkarmaları bir ekonomik araç olarak görmektedir. Kapitalizm; işten çıkarmaları ve dolayısıyla belirli bir işsizlik seviyesini sermaye sahiplerinin sermayelerini korumanın bir aracı olarak görür. Kısacası; İslam devleti çalışmaya güç yetirebilen her erkeği kendi ihtiyaçlarını ve sorumluluğu

altındaki kişilerin ihtiyaçlarını karşılamak üzere bir iş bulmaya veya gelir elde edebilmenin yollarını aramaya teşvik eder. İslam; kadının nafakasını kocaya, çocukların nafakasını babaya, ebeveynin nafakasını oğula, mirası da varislere farz kılmıştır. Tüm bunlar açık bir şekilde Şer'i kaynaklar ile sabitlenmiştir. Daha öncede açıklamış olduğumuz temel ihtiyaçların karşılanmasını İslam iki durum hariç, tüm tebaası için nafaka yoluyla teminat altına almıştır: birincisi; nafakanın kendilerine vacip olduğu kimselerden hiçbir kimsenin bulunmaması; ikincisi ise bulunmasına rağmen infak etmeye gücü yetmemesi halinde... Bu durumlarda şeriat, nafakayı Beyt-ul Mâl'e, yani devlete vacip kılmıştır çünkü Peygamberimiz Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurmuştur: «فلورثته مالا ترك ومن فإلينا كلاً ترك من» **“Kim bir mal bırakırsa onun varislerine aittir. Kim de "kelle" bırakırsa (onun bakımı) bize aittir.”** (Kelle; çocuğu ve babası olmayan zayıf kimsedir).

• Ayrıca Şer'i delillere göre İslam Devleti sadece fertlerin fert fert temel ihtiyaçlarının giderilmesini zorunlu kılmakla kalmamış, tüm tebaanın güvenlik, sağlık ve eğitim gibi Ümmetin temel ihtiyaçlarını da garanti altına almaktadır. Şundan emin olabilirsiniz ki, Beyt-ul Mâl'in gelirleri tüm bu ihtiyaçları karşılamak için Müslümanlar arasında zengin olanlara hiçbir vergi yüklemeyen yerine getirecek kadar yeterlidir. Ancak olur da herhangi bir sebepten dolayı Beyt ul-Mâl'daki sabit gelirler yetersiz kalırsa, Ümmetin üzerine farz olan ihtiyaçları karşılamak için sadece lazım olan miktarda bir seferliğine mahsus zengin Müslümanlardan vergi alınabilir. (Âlim Ata bin Halil Ebu Er-Raştâ; Ekonomik Krizler: Gerçekleri ve İslami Açıdan Çözümler)

Dolayısıyla, bu makalenin birinci bölümünde bahsettiğimiz Halife Ömer bin Abdülaziz döneminde "Afrika'da!" zekâtı dağıtacak fakir bulunamaması işte tüm bu hususlarla açıklanmaktadır! Elhamdulillah...

• İslami iktisadi sistem sadece kapsamlı bir şekilde her bir İslami hükmün ve nizamın tatbik edilmesiyle işlevini yerine getirebilir. Bundan dolayı her zaman olduğu gibi en temel ihtiyacı Hilafetin varlığı ve takvalı bir lider, yani Halifedir. Tarihimiz Ümmete takvayla liderlik yapmış sayısız parlak şahsiyetlerle dolu... Ama bu yöneticinin hangi meziyetlere sahip olması gerektiğini gösteren en çok ve en parlak örnekleri Halife Ömer bin Hattab Radıyallahu anh sunmuştur. **İnsanların maslahatları için çalışan bir siyasi ve iktisadi nizamı tatbik edebilmek için İslam hedefler ve hükümler sunmuştur.**

• Halife Ömer bin Hattab Radıyallahu anh Kur'an ve Sünnet doğrultusunda sosyal politik bir altyapıyı kurumsallaştıran ve yapılandıran ilk Halifeydi. Onun bu çalışması, ardından gelen Halifelere İslami Hilafet Devletindeki tebaanın vasi ve hamilisi olarak görevlerini yerine getirmeyi kolaylaştırmıştır. Kamu hizmetlerini ve fakir ve yoksullar için sosyal yardımı sistematikleştirmiştir. İlk **çocuk, yetim ve dul maaşlarını, engelli, emeklilik, işsizlik maaşı ve hatta kamu sağlık hizmetlerini** kurumsallaştıran, Halife Ömer Radıyallahu anh olmuştur... Hatta fethedilmiş İslam topraklarında yaşayan, İslam'a göre tam vatandaş olarak kabul edilen, Yahudi ve Hristiyanlar da Beyt-ül Mâl'dan yardım almıştır. Fiyatları artırmak maksadıyla tekellilik yapanlar veya temel gıda maddelerini stoklayanlar farklı cezalara, hatta sürgüne çarptırılırdı.

• Hulefa-i Raşidin döneminde HER ÇOCUK, özellikle muhtaç olanlar, Beyt-ül Mâl'dan destek alırdı. Bilhassa yetim çocukların hukuki, eğitim ve mali haklarının korunmasına özellikle önem verilirdi. Örneğin Halife Ömer Radıyallahu anh, zekât alımı sebebiyle azalmaması için veli ve vasilerden, yetim mallarının ticarete çalıştırılıp nemalandırılmasını istemiş ve şöyle demiştir: "Yetimlerin mallarıyla ticaret yapın ki zekât onları yiyip bitirmesin." Ve kendisine buluntu bir çocuğu getiren adama **"Bu hürdür, velâyeti senin, nafakası ise bizim sorumluluğumuzda beytül mâlden karşılanacaktır"** demiştir. Halife Ali Radıyallahu anh kendisine dünyaya gelmiş ve terk edilmiş bir çocuk getirilince, ona 100 dirhem tahsis etmiştir.

• Ömer Radıyallahu anh Azerbaycan'daki validen hediye olarak tatlı alınca ilk olarak oradaki tüm halkın bu tatlıdan yeyip yiyemediğini araştırmasını istemiştir. Cevap olarak sadece toplumun zenginlerine has olduğunu öğrenince valisine şu talimatı vermiştir: **"Oradaki her Müslüman senden önce o yemekle karnını doyurmadan kendin yemeyesin."**

• Rasulullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem özellikle dulların ihtiyaçlarıyla ilgilenirdi. Bu sorumluluğu ardından gelen Halifeler aynı dikkat ve ehemmiyetle yerine getirmiştir. Ebu Bekir Radıyallahu anh kış aylarında elbise satın alır ve dul kadınlara dağıtırdı. Ömer Radıyallahu anh Mekke'den Medine'ye hicret eden kadınlara düzenli maaş öderdi. Ali Radıyallahu anh tüm

yoksullara, dullara ve muhtaç olanlara karşı sorumluluklarını daima yerine getirmiştir. - **Sosyal Güvenlik Ödenekleri!**

• Halife Ömer Radiyallahu anı Medine'de düzenli olarak kör bir kadını ziyaret eder ihtiyaçlarını giderirdi. - **Maluliyet Maaşı!** Ayrıca sütten kesilmiş çocuklar için ödenek tahsis etmiş daha sonra bu ödenekleri doğduğu günden itibaren tüm çocuklara genişletmiştir. Doğum tarihinden itibaren 100 Dirhem, biraz büyüdükten sonra 200 Dirhem ve ergenliğe ulaştıktan sonra bu miktar daha da yükselirdi. Ayrıca kız olsun erkek olsun, her çocuğa babasının aldığına ek olarak 6 dirhem vermiştir. Bu uygulamalar ardından gelen Halifelerce devam ettirilmiştir - **Çocuk Yardımı!** (<http://dergipark.gov.tr/download/article-file/399406>)

Özellikle askerlerin görevlerinden dolayı veya şehadetleri durumunda Rasulullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in örneğinde **asker ailelerinin** psikolojik, sosyal ve mali işleriyle ilgilenmek üzere özel bir kurum kurulmuştur.

• Halife Ömer Radiyallahu anı doğum yapan bir bedevi kadına ebelik etmesi için kendi eşini getirmiştir. Ailenin bu aciz olduğu süre boyunca, doğum gerçekleşene kadar da çadırın dışında beklerken kendi elleriyle ailenin yemeğini hazırlamıştır. Ertesi gün ise bu aile için Beyt-ül Mâl'den düzenli ödenekler tahsis etmiştir - **Doğum Yardımı ve Nafaka Yardımı!**

Ve Müslüman ve gayri Müslim'i ayırt etmeyerek tebaasının her birine hizmet etmiştir: Yaşlı ve fakir bir Yahudiye Beyt-ül Mâl'dan günlük ödenek tahsis etmiş ve şöyle demiştir: *"Vallahi, biz bunlara insafı davranmalıyız. Gençliğinde cizyesini aldık. Sonra ihtiyarladığında böyle perişan vaziyette bırakmamız doğru olmaz."* - **Yaşlılara Maaş / Emeklilik!** Bir grup cüzzamlı Hristiyan'a ise Beyt-ül Mâl'den tedavileri için harcama yapmıştır. - **Sağlık Hizmetleri!** Tedavisi mümkün olmayanlara ise yaşamlarının son gününe kadar düzenli ödenek tahsis etmiştir. - **Hastalık Yardımı!**

• Osmanlı Hilâfeti pazarda satılmasına izin vermeden önce her gıdayı denetler ve teftiş ederdi. Zaman zaman bazı bölgelerde arz darlığından dolayı et fiyatlarını düşürmek için Halife başka bölgelerden et ve kasap getirtirir ve böylece rekabeti artırarak fiyatların düşmesini sağlardı. Örneğin Halife Birinci Abdülhamid (1774-1789) döneminde İstanbul'da et kıtlığı baş göstermiş ve kasaplar et fiyatlarını artırmaya hatta satmaya nazlanmaya başlayınca, Halife Trakya'dan kasaplar çağırıp İstanbul'da dükkân açmalarını emretmiştir. Böylece artan rekabetten dolayı fiyatların tekrar düşmesini sağlamıştır. Ticarete hile yapanlar ise para cezasına çarptırılırdı. Eksik tartanlara her 5 gram eksik tarttıkları et için 1 Gümüş Akçe ceza verilirdi. Ayrıca et satmaya nazlanan kasaplara da hapis cezasına varan cezalar verilirdi. (<http://dergipark.gov.tr/download/article-file/185222> ve farklı tarihi makaleler)

Bunlar Hilafetin Ümmetin maslahatlarıyla nasıl ilgilendiğine ve yoksullukla mücadele nasıl etkili adımlar attığını gösteren birkaç örnektir sadece. Allah Subhânehu ve Teâlâ bizlere Nübüvvet Metodu üzere Raşidi Hilafet'in yeniden ikame edilmesiyle bu bereketli günleri tatmayı bir an evvel nasip etsin!

اللَّهُ رَحْمَةٌ مِنْ تَقْنُطُوا لَا

"Allah'ın rahmetinden ümidinizi kesmeyin." [Zümer 53]

Hizb-ut Tahrir Merkezi Medya Ofisi adına

Zehra Malik

İslami İktisadın Temel İlkelerine dair daha detaylı bilgi için:

- İslami İktisat Nizamı, Takiyuddin en-Nebhani, Hizb ut Tahrir Neşriyatı
- Âlim Ata bin Halil Ebu Er-Raştâ, Economic Crises: Their Reality and Solutions from the Viewpoint of Islam